

האם חברה יכולה לדרוש מעובדים זרים החזר בגין תשלום למס הכנסה, הנובע ממתן נקודות זיכוי שלא היו זכאים להן?

אפריל 2015
חוזר מקצועי מספר 38/15

ברצוננו לעדכןכם בדבר פסיקת בית הדין הארצי לעבודה¹, הדנה בשאלה האם מעסיק רשאי לדרוש מעובדים זרים להשיב לו תשלום אותו עליו להעביר למס הכנסה, כנגד נקודות זיכוי שניתנו להם בטעות.

יצוין, כי פסק דין זה רלבנטי לדיון שאמור להתקיים בבג"ץ בנושא מתן נקודות זיכוי לעובדים זרים², זאת כאשר המעביד מחליט על דעת עצמו לתת נקודות זיכוי בניגוד למצב החוקי בשנת 2015.

להלן עיקרי פסק הדין:

חברת י.ב. שיא משאבים בע"מ (להלן "החברה") העסיקה נתינים זרים (להלן "העובדים הזרים"), השוהים בישראל כמבקשי מקלט מדיני. מהמשכורת אותה שילמה החברה לעובדים לא נוכה מס הכנסה בסכום השווה ל-2.25 נקודות זיכוי, מתוך מחשבה, כי הם זכאים לאותן נקודות זיכוי.

במסגרת שומת מס לשנים 2008 - 2010 הוברר על ידי רשות המסים, כי לעובדים הזרים אין זכאות לנקודות הזיכוי, ולפיכך, נוצר לחברה חוב למס הכנסה, בגין התשלומים העודפים ששולמו לעובדים הזרים.

החברה ביקשה מבית הדין האזורי לעבודה רשות לקזז את הסכומים העודפים משכר העובדים הזרים, למרות שבפועל הסכומים שבמחלוקת טרם הועברו לרשויות המס. הבקשה הוגשה לאור העובדה שהכרעה עקרונית בסוגית זכותם של עובדים אלו לנקודות זיכוי תתקבל עוד זמן רב, ובינתיים תקפה החלטת פקיד שומה לפיה מבקשי מקלט מדיני חייבים בתשלום מס הכנסה מלא.

בית הדין האזורי דחה את התביעה. על החלטה זו החברה הגישה ערעור לבית הדין הארצי לעבודה. הערעור נדחה מהנימוקים הבאים:

החבות במס בגין הכנסתו של העובד מוטלת על העובד עצמו, ואילו מכוח פקודת מס הכנסה מוטלת על המעסיק חובת הניכוי במקור. כאשר המעסיק מחויב בתשלום מס הכנסה שהיה על העובד לשלם, לא מן הנמנע כי יתאפשר למעסיק "לחזור" אל העובד. ככלל, עובד רשאי להניח, כי מעסיקו מנכה משכרו את אשר יש לנכות. השאלה אימתי יתאפשר למעסיק שטעה בניכוי המס לחזור אל העובד צריכה להיבחן בכל מקרה בהתאם לנסיבותיו. כך למשל, יש לבחון האם סוכם עם העובד על שכר "נטו" או על שכר "ברוטו", ואם סוכם על שכר "ברוטו" יש לבחון את התנהגות הצדדים, בדומה למקרים בהם משולם לעובדים שכר ביתר מתוך טעות.

¹ ברע (ארצי) 51823/10/14 י.ב. שיא משאבים בע"מ נגד Hitam Abaker Fisehu.
² ראו חזרנו 29/15.

במקרה הנדון משהתגלתה הטעות, היה על החברה, ליידע את העובדים כי חלה טעות וכי קיימת אפשרות שידרשו לשלם בגין העבר, ומכאן ואילך, מס הכנסה, ולפיכך שכרם יהיה נמוך יותר מהשכר ששולם להם עד אותו מועד.

כמו כן, גם לאחר שה"טעות" בחישוב התבררה לחברה, החברה המשיכה לשלם את שכרם על פי אותה "נוסחה" של נקודות זיכוי. בכך אפשרה החברה לעובדים להמשיך ולהסתמך על המצג שיצרה כלפיהם בדבר שיעור השתכרותם, והביעה לכאורה את הסכמתה על דרך התנהגות, להותרת תשלומי השכר ללא שינוי. בית המשפט הדגיש שיש לתת לאינטרס ההסתמכות של העובדים משקל גבוה יותר ולדחות את טענת החברה לקיומה של זכות להשבת סכומי מס ההכנסה מהעובדים הזרים, שהחברה חויבה לשלם במקומם.

בדבר שאלות נוספות ניתן לפנות לרו"ח יוסי שלם, בטלפון: 03-6382845
yosys@mbtcpa.co.il